

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispytatio II. De existentia Sacramentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

ditionata, & intentio verè consecrandi non admittit secum intentionem consecrandi omnibus dictis verbis: quia qui omnibus illis intendit consecrare, intendit non consecrare illis solis, quibus solis inest vis ad consecrandum, ac proinde eis solis non consecrat, neque ipsis simul cum aliis non essentialibus, quia hi non essentialibus nulla inest vis ad consecrationem adhuc in consortio essentialium. Ex quibus constat ad rationem aduersariorum.

Addimus, quando intentio illa introducendi errorem non est contra significationem substan-

tialem verborum; quia si sit, vt contingit, quando quis profert verba illa, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti*, intendens nomine *Filii*, non significare Filium, quem tunc significat ex communis vsus accommodatione, sed Filiam, quam ex rigore sermonis significat, irritat Sacramentum, quia intentio hæc est contra significationem & sensum substantialem, & tunc potius irritat illud defectu significationis Sacramentalis, quam defectu intentionis, & id tantum voluit Zacharias in dicto Canone *Retulerunt*, de Consecratione, dist. 4.

DISPUTATIO II.

De existentia Sacramentorum.

DIFFICULTAS PRIMA.

Vtrum institutio Sacramentorum fuerit conueniens.

Porphyr.

Iranus.

Bucerus.

PORPHYRIUS absolute & in vniuersum damnat Sacramenta, quia indignum videtur hominibus, subici rebus sensibilibus, quas Deus posuit sub pedibus ipsorum: quem errorem tenuerunt antea discipuli cuiusdam Marci, quos refert Iræneus lib. 1. Aduersus hæreses, cap. 18. Et specialiter Sacramenta nouæ legis damnantur à pluribus hæreticis, tam antiquis quam recentioribus, de quorum vsu Bucerus ait, id esse reuerti ad Synagogam antiquam, ad infirma & egena elementa, & pusillis occasionem præbere existimandi, nos colere Cererem & Bacchum oblatione panis & vini.

De Fide tamen est, institutionem Sacramentorum, præsertim nouæ legis fuisse conuenientissimam & prudentissimam, vtpote factam à Deo, qui nihil temerè & absque vtilitate efficit. Fuit autem institutio Sacramentorum, præsertim nouæ legis, conueniens, Primò ex parte Dei, quia in eorum institutione ostenditur Dei misericordia, dum remedia instituit in his quæ in promptu sunt: & Dei iustitia, dum peccatum hominis superbiens, supra omnes creaturas cupiendo esse vt Deus, emundat, instituens vt remedium quærat ex creaturis ipso inferioribus: & Dei omnipotentia, dum infirma mundi (id est res sensibiles) eligit, vt confundat fortia, id est, vt expellat ab anima spirituales nequitias: & Dei sapientia, dum sub signis sensibilibus occultat spiritualia.

Deinde fuit etiam conueniens ex parte hominis, quia huic fuit conueniens vt humilietur, capiendū remedium ab his rebus inferioribus, quæ ipsi fuerunt occasio peccandi: & vt fructuosè exerceatur conformiter ad suam naturam, dum propensus ad exercitium circa res externas, exercetur in externis sacris, quo impeditur ab occupatione in rebus vanis: & vt instruat, dum invisibilia Dei, per ea quæ facta sunt visibilia, conspiciunt.

Ad rationem ergo Porphyrij respondemus,

quoddā quamvis homini sit indignum subici rebus sensibilibus propter ipsas, non tamen, vt ab ipsis remedium capiat in ipsis à Deo institutum; quod non tam est ipsis subici, quam ipsis vt ad remedium in ipsis à Deo institutum. Et ad rationem Bucerii respondemus, vt Sacramentis nouæ legis, non esse reuerti ad Synagogam antiquam, neque ad infirma & egena elementa, sed vt elementis ex Christi institutione, potentibus & secundis ad sanctificandas animas iuxta præscriptum Christi, & non iuxta ceremonias Moysis: neque in hoc damus occasionem pusillis existimandi nos colere Cererem & Bacchum oblatione panis & vini, quia constat, oblationem hanc à nobis fieri Deo viuo & vero.

DIFFICULTAS II.

Vtrum post aduentum Christi in lege noua sint verè Sacramenta.

Non defuerunt hæretici, qui (vt refert Vasquez quæst. 61. art. 4.) affirmauerint, post aduentum Christi nullum fuisse institutum Sacramentum, quia præsentē veritate non est necessaria figura: Sacramenta autem sunt quædam figura gratiæ, & Christi gratiæ auctoris; ergo iam præsentē Christo, & iam facta gratia per ipsum, non sunt necessaria Sacramenta.

De Fide tamen est, post aduentum Christi in lege noua esse ab ipso instituta septem vera Sacramenta, quod Catholicis notissimum est, & perpetua traditione firmatum, & ab Eugenio IV. in suo Decreto definitum, & etiam à Tridentino sess. 7. per totam. Sed quantæ sit vtilitatis vsus Sacramentorum nouæ legis hominibus, dicimus Disput. III. & etiam dum de singulis Sacramentis sigillatim agimus: & quanto perfectiora sint Sacramentis veteribus, dicimus etiam Disputatione III.

Institutio autem Sacramentorum nouæ legis, & abrogatio antiquorum, fuit conueniens, Primò,

modò, quia sicut antiqui iustificabantur in fide Christi venturi, & nos in fide Christi præsents; sic etiam conueniens fuit, vt antiquis essent quædam Sacramenta, quibus protestarentur fidem Christi venturi, & nobis alia, quibus profiteamur fidem Christi præsents. Secundò, quia populo antiquo, vtpote duræ ceruicis, & habenti feruilem statum, conueniens fuit esse sub elementis debilibus, & vacuis, & numero pluribus; nobis verò, vtpote filijs & heredibus, conueniens fuit non esse sub illis quæ patres nostri portare non potuerunt, sed sub alijs virtute maioribus, vtilitate melioribus, & numero paucioribus.

Ratio tamen hæreticorum nullus est momenti: quia quamuis præsentem veritatem non sit necessaria figura quæ illam significet futuram, imò esset falsa; nihilominus conueniens est signum aliquod significans illam præsentem ad melius conseruandam memoriam illius, præsertim quando veritas non videtur, qualis est Christus in cælo tantum visibiliter existens, & gratia spiritalis facta per ipsum, quæ per noua Sacramenta significatur.

DIFFICULTAS III.

Vtrum in lege veteri scripta ante aduentum Christi fuerint verè Sacramenta.

Conueniunt Primò Theologi, Circumcisionem, quæ fuit in lege veteri scripta, & antea cœperat à tempore Abrahami, fuisse verè & propriè Sacramentum, quia ex institutione Dei saltem figurabat & significabat Baptismum, & gratiam per ipsum dandam, quod sufficit ad rationem Sacramenti: sed an Circumcisio conferret gratiam, aut saltem illam vt præsentem significaret, dicemus Disput. III.

Conueniunt Secundò, in lege veteri scripta præter Circumcisionem fuisse plures alias carimonias institutas à Deo ad significandam gratiam dandam per Christum; ac proinde in ea lege fuisse plura alia propriè Sacramenta, quod supponit Eugenius IV. in suo Decreto fidei. Huiusmodi autem in ea lege fuerunt vnctiones, quibus Sacerdotes Leuitici consecrabantur, & eius Agni paschalis, & purificationes quibus fideles purgabantur à quibusdam immunditijs legalibus; quia absque dubio non fuerunt à Deo institutæ tantum propter id quod exterius apparebat, sed etiam, & magis principaliter, ad significandam sanctitatem internam conferendam ex meritis Christi: vnctio quidem Sacerdotis ad significandum Ordinem Euangelicum, & gratiam per ipsum conferendam; eius Agni paschalis ad significandam sumptionem Eucharistiæ, & refectionem spirituales conferendam per illam; purificationes ad significandam Penitentiam, & remissionem peccatorum conferendam per illam. Et Sacrificia etiam fuerunt propriè Sacramenta, quia non tantum fuerunt à Deo instituta ad cultum & recognitionem ipsius tamquam auctoris vitæ & mortis, sed etiam ad significandum Sacrificium cruentum Christi, & gratiam per ipsum conferendam, vt aduertit Valquez quæst. 61. art. 3. in fine.

Ita tamen existimamus, Circumcisionem, carimonias, & Sacrificia veteris legis fuisse à Deo in-

stituta ad significandam gratiam conferendam ex meritis Christi, vt institutio hæc non fuerit facta per modum promissionis, quæ Deus medijs illis moueretur ad postea conferendam gratiam (sicut modò mouetur nouis Sacramentis ad conferendam illam eis quibus applicantur) alijs non solum significandam, sed etiam conferrent gratiam, sed per modum puræ impositionis, quæ voluit homines deuenire in nouam infallibilem gratiæ conferendæ medijs nouis Sacramentis, & alijs vijs, quam conferendam præuidit nondum præuisa institutione ipsorum Sacramentorum veteris legis. Sed an in vsu Sacramentorum veteris legis fuerit collata gratia, dicemus Disput. III.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum ante Circumcisionem in lege naturæ fuerint verè Sacramenta.

Conueniunt Theologi (vno excepto Cano. Relect. de Sacramentis, par. 3.) in lege naturæ ante Circumcisionem nullum fuisse propriè Sacramentum pro adultis, quia in ea lege, quamuis fuerint externæ professiones fidei, & oblationes, & Sacrificia etiam pro adultis, adhuc oblatio panis & vini facta à Melchisedech; nihil fuit à Deo institutum pro adultis ad significandum gratiam præsentem, neque futuram, quia de tali institutione nullatenus constat: prædicta tamen, quia ob sui naturalem proportionem erant aliquo modo figura rei sacræ & occultæ, sicut etiam Matrimonium aliquo modo figurabat mysterium Incarnationis, fuerunt latè & aliquo modo Sacramenta, quod tantum voluit S. Thomas art. 3. & plures Patres, dum dicunt, in lege naturæ fuisse Sacramenta: vnde Suarez disp. 4. sect. 4. absque sufficienti fundamento affirmat, oblationem panis & vini Melchisedech fuisse ex priuilegio Sacramentum propriè pro adultis familie ipsius.

Est tamen difficultas, An in lege naturæ ante Circumcisionem fuerit aliquod propriè & strictè Sacramentum pro paruulis.

Prius tamen supponimus, in quo conueniunt Theologi, in lege naturæ ante Circumcisionem fuisse remedium, quo paruuli iustificabantur ab originali: quod expressè tradiderunt Augustinus lib. 5. Contra Iulianum, cap. 9. & lib. 2. de Nuptijs, cap. 11. Gregorius libr. 4. Moralium, cap. 3. Beda libr. 1. in Lucam, cap. 8. Bernardus Epist. 77. & Hugo de S. Victore lib. 1. de Sacramentis, par. 11. cap. 6. quia quamuis id non constet ex Scriptura, neque ex certa aliqua traditione, constat tamen ex efficaci ratione, desumpta ex Dei misericordia; quia credi non potest, Deum, cuius misericordia non est numerus, & cuius clementiæ infinitus est thesaurus, & qui ob id vult omnes homines saluos fieri, tantam infantum morientium multitudinem reliquisse absque remedio, & ineuitabili damnationi expositam.

Hoc ergo supposito, conueniunt Theologi, dictum remedium situm fuisse in fide præsertim parentum paruulis applicata, quia nihil aliud videtur aptius ad id. Nomine autem fidei parentum omnes, excepto Abulenfi, intelligunt obla-

oblationem, qua parentes Deo suos paruulos offerrebant, aut deprecationem, quam pro ipsis faciebant ex fide Dei iustificatoris, quia hæc oblatio aut deprecatio est aptissima ad id. Addidimus, *præsertim parentum*, quia paruuli non solum iustificabantur oblatione ipsorum Deo facta à parentibus, sed etiam facta à quibuscumque alijs: quia nullo sufficienti fundamento dici potest, iustificationem paruulorum alligatam fuisse ad solam parentum oblationem. Dicitur tamen communiter, paruulos fide parentum iustificari, quia parentibus principaliter incumbat pro suis paruulis ex fide orare ut iustificarentur, & communiter soli parentes id faciebant.

Est tamen difficultas, Primò, An ad iustificationem paruulorum sufficiens fuerit oblatio interna ex fide Dei iustificatoris facta, an etiam fuerit necessarium signum aliquod externum expressiuum dictæ oblationis internæ.

Alexand.
Scotus.
Durand.
Palud.
Bellarmin.
Suar.
Laiman.

Alexander 4. parte quæst. 2. memb. 5. art. 1. & 2. Scotus in 4. dist. 1. quæst. 6. Durandus quæst. 8. Paludanus quæst. 5. art. 5. Bellarminus 1. de Sacramentis, cap. 1. Suarez disp. 4. sect. 2. Laimannus Tractatu 1. cap. 3. partem affirmatiuam tuerentur: quam tradidisse videtur Augustinus vbi supra, dum ait, paruulos illos Sacramento fuisse ab originali iustificatos: Sacramentum autem in signo externo consistit. Et ratione probatur, Primò, quia paruuli dicto remedio non tantum iustificabantur, sed etiam fiebant membra Ecclesiæ visibiles, sicut modò per Baptismum; ergo dictum remedium etiam erat situm in aliquo signo externo, sicut Baptismus. Secundò, quia dictum remedium erat humanum, quo homines utebantur, ergo etiam debuit compleri aliquo signo sensibili & corporeo, sicut nos sumus sensibiles & corporei.

Ex Auctoribus tamen huius sententiæ alij existimant, dictum signum externum non fuisse à Deo assignatum, sed relictum arbitrio offerentium paruulos Deo: alij verò, fuisse præscriptum à Deo, quamuis illud non assignet.

Bonauen.
Richard.
Sorus.
Abul.
Vasquez.

Bonauentura autem in 4. dist. 1. 2. par. distinctionis, art. 1. quæst. 2. Richardus art. 5. quæstione 3. Sorus dist. 2. quæst. 1. art. 4. Abulensis in cap. 25. Matth. quæst. 67. Vasquez disput. 165. cap. 3. docent, & meritò, ad iustificationem paruulorum in lege naturæ ante Circumcisionem satis fuisse fidem internam, seu oblationem internam ex fide factam, absque exteriori aliquo signo expressiuo illius, etiam si regulariter fuerit ex deuotione exhibitum: quod S. Thomas expressit in 4. dist. 1. q. 2. artic. 6. quæstiuncula 2. & significat 3. par. quæst. 70. art. 4. ad 2. Imò id expressisse videntur Gregorius, Beda, & Bernardus vbi supra, dum dicunt, solam fidem paruulos saluare ab originali, & solam fidem fuisse ipsis sufficientem ad salutem.

S. Thom.

Greg.
Beda.
Bernar.

Et ratione probatur, quia nullo firmo fundamento constat, in ea lege ad iustificationem paruulorum necessarium esse signum aliquod externum; quia non ex Scriptura, neque ex traditione, neque ex Patribus, neque ex aliqua efficaci ratione, ergo absque fundamento dicitur, interiorem oblationem seu deprecationem pro paruulis ex fide factam, non fuisse sufficientem ad ipsorum salutem.

Augustinus verò vbi supra, nomine Sacramenti quo antiqui iustificabantur, non intellexit nisi mysterium & secretum fidei (id est virtutem absconditam fidei, seu oblationis ex fide) ad iustificandum, & ideò lib. illo 2. de Nuptijs cap. 11. illud appellat Sacramentum iustificationis ex fide.

Ad primam autem rationem aduersariorum respondemus, paruulos remedio illo fieri membra Christi, quoad influxum interiorem, non verò Ecclesiæ quoad exteriorem influxum & gubernationem (sicut neque modò adultus per iustificationem ante Baptismum) sed exteriori aggregatione ad fideles, ad Sacrificia, & ad oblationes exteriores. Et ad secundam respondemus, dictum remedium fuisse humanum, non quia necessariò fuerit sensibile, sed quia erat ab hominibus liberè exhibitum.

Secundò ergo est difficultas, An dictum remedium fuerit propriè Sacramentum. Scotus in 4. dist. 1. q. 7. Gabriel q. 2. art. 3. Paludanus, Suarez, Bellarminus, Laimannus vbi supra, partem affirmatiuam tuerentur: quia remedium illud ex Dei institutione situm erat in signo sensibili, & ex eadem institutione iustificabat paruulos.

Bonauentura verò, Durandus, Sorus & Vasquez vbi supra, partem negatiuam tradunt, & meritò; quia oblatio illa interior, siue sola, siue coniuncta cum exteriori (quæ quando habebatur, etiam iustificabat paruulos simul cum interiori) non erat à Deo instituta ad iustificandum paruulos, neque ad significandam gratiam futuram, quia de hac institutione nullatenus constat, ac proinde non iustificabat tamquam opus ad id institutum, sed solum tamquam opus operantis, & meritum de congruo iustificationis promissæ à Deo dictæ oblationi, promissione facta Adamo, aut alij Patriarchæ.

Ad iustificationem ergo illorum paruulorum necessaria erat oblatio bona facta pro illis, ex actu fidei bono procedens, alias non posset esse impetratoria, seu meritoria adhuc de congruo dictæ iustificationis: ad id autem sufficiebat oblatio bona ex bono actu fidei, imò ex sententia Paludani & Sorii sufficiebat oblatio procedens ex actu fidei humanæ, & in infideli, quia talis oblatio potest esse meritoria apud Deum, quia potest esse bona, & ipsi placens.

Constat ergo, in lege naturæ ante Circumcisionem nullum fuisse propriè Sacramentum: quia si aliquid, maxime pro paruulis; pro eis autem non fuit, ut dicimus.

DIFFICULTAS V.

Vtrum in statu innocentie futura essent Sacramenta, si Adamus non peccaret.

Conueniunt Theologi, de facto nullum fuisse proprium Sacramentum pro primis parentibus ante peccatum, quia nullo fundamento constat fuisse aliquid à Deo pro eo statu institutum.

Est tamen difficultas, An si status ille innocentie & absque peccato perseveraret in Adamo, & in suis posteris, futura essent Sacramenta. Procedit autem ex vi præsentis decreti, quo Deus de facto meritis Christi motus decreuit instituere Sacramenta.

Circa

Circa difficultatem sic intellectam conueniunt Theologi, in casu dicto nullum futurum Sacramentum in eo statu, quia Deus de facto tantum decreuit instituere Sacramenta, excitatus & motus meritis Christi: imò meritis passionis illius; ergo non veniente Christo saltem passibili, ut verè non veniret saltem passibilis, & meritis ipsius, saltem suæ passionis, non futuris, Deus nullum Sacramentum institueret ex vi decreti, quod de facto habuit.

Sed an perseverante statu innocentiae absque peccato in primo parente, & in posteris ipsius, Deus haberet aliud decretum, quo de facto instituere Sacramenta, incertum est, & conijci nequit, quia

nullum pro hac parte apparet firmum iudicium.

Sed an si, Adamo non peccante, aliqui posterit ipsius mortaliter peccarent (ut credi potest ex eo, quod non receperunt gratiam magis inamissibilem, quam ipse Adamus, qui eam habens peccauit mortaliter) futura essent aliqua Sacramenta pro illis qui peccarent, neque affirmatiue neque negatiue responderi potest, nisi temere & absque fundamento; quia ex vna parte in eo casu Deus omnino esset liber ad vtrumvis, & ex altera nullum apparet firmum iudicium, neque vestigium, quod id possumus conijcere sicut conijcimus aliquos peccaturos, quamuis Adam non peccaret.

DISPUTATIO III.

De causalitate & effectu Sacramentorum.

DIFFICULTAS PRIMA.

Vtrum Sacramenta nouæ legis causent gratiam ex opere operato.

ONVENIUNT omnes, etiam hæretici, Sacramenta nouæ legis non esse causas principales gratiæ, quia gratia est ordinis supernaturalis, & Sacramenta sunt ordinis naturalis, quibus eo ipso nequit inesse virtus proportionata ad illam, qualis requiritur in causa principali ad suum effectum.

Est tamen difficultas, An per se ipsa causent gratiam, quamuis non ut causa principales.

Non desunt hæretici, qui quamuis credant esse Sacramenta à Christo instituta, & eorum vim ad iustificandum verbis attollant, re tamen ipsa, non minus quam olim Messaliani, eam omnino ab illis tollunt, dum ipsis non aliam virtutem ad sanctificandum attribuunt, quam mediatam, mediante scilicet quadam fide, seu fiducia, quam dicunt Sacramenta in suscipiente excitare, & media ea fiducia fieri iustificationem; ac proinde non maiorem vim sanctificandi attribuunt Sacramentis, quam verbis prædicationis, quibus in audientibus potest dicta fiducia excitari, quia ipsi pertinaciter negant, Sacramenta per se ipsa, seu ratione sui, gratiam causare, & ex opere operato: imò inuehantur in Catholicos, quod modo loquendi ex opere operato vtantur, quia sit barbarus, & Grammaticæ minus conueniens.

Catholici tamen contra hæreticos docent, Sacramenta nouæ legis ratione sui, & immediatè, & absque media excitatione ad fidem, seu fiduciam, causare ex opere operato gratiam in suscipientibus illa. Ita Bellarminus lib. 2. de Sacramentis, Vasquez disp. 131. & Egidius quæst. 62. art. 1. dub. 1. qui veritatem hanc optimè ex Scriptura deducunt, & ex constante Patrum & Ecclesiæ traditione, quibus Eugenius IV. innixus, veritatem hanc definiuit in suo Decreto fidei, & Tridentinum sess. 7. can. 6. & 8. Et id de Baptismo non parum indicant Concilium Constantinopolitanum I. in Symbolo, & Mileuitanum II.

can. 2. & Arausicanum II. canone 25. & Nicænum antè can. 8.

Et ratione probatur, desumpta ex verbis, quibus vtimur pro formis Baptismi & Pœnitentiæ; quia eis verè significatur, ipsis ratione sui, & non media dicta excitatione, fieri remissionem peccatorum; quia verbis illis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, & *Ego te baptizo in nomine Patris*, &c. satis significatur, ministrum per illa spiritualiter absolvere à peccatis, & spiritualiter abluere. Quod autem respondent hæretici, nempe dictis verbis idem denotari ac si minister diceret, *Ego testificor tibi remissa esse peccata*, & *te esse spiritualiter ablutum*, est omnino ineptum: sicut qui tantum vellet testificari vestem esse mundam, ineptè diceret, *Ego abluo vestem*: & sicut tabernaculo, qui vellet testificari debitum esse solutum ab aliquo, ineptè diceret, *Ego remitto debitum tibi*. Quod si in Baptismo & in Pœnitentia reperitur vis & efficacia ad causandam gratiam immediatè, & ratione sui, absque excitatione ad fidem aliquam, negandum non est etiam in reliquis reperiri.

Sed obijciunt hæretici Primò nonnulla Scripturæ testimonia, in quibus iustificatio adultorum tribuitur fidei, ergo tribui non debet Sacramentis immediatè, sed media excitatione ad fidem. Respondemus, in eis testimonijs tribui iustificationem adultorum fidei solum tamquam principio, fundamento, & radici, quod non tollit iustificationem etiam adultorum fieri per Sacramenta tamquam per instrumenta, sicut etiam id non tollit iustificationem fieri per contritionem perfectam, siue tamquam per formam, siue tamquam per vltimam dispositionem, & per Christum tamquam per causam meritoriam vniuersalem.

Obijciunt Secundò, quod Baptismus nequeat nobis magis prodesse quam Hebræis Circumcisio, quibus hæc non profuit nisi ad excitandam fidem, quia data est in signum fidei, &